

Retningslinjer ved fravær i Viken fylkeskommune

Retningslinjer for elevfravær for videregående skoler i Viken fylkeskommune.

Sist oppdatert 8.4.21.

Innholdsfortegnelse

1 Forord

2 Fraværsgrense for hvem, hvorfor, partenes ansvar

2.1 Hvorfor har vi en fraværsgrense

2.2 Hvem fraværsgrensen gjelder for

2.3 Hva fraværsgrensen gjelder

2.4 Skolens ansvar

2.5 Elevens ansvar

2.6 Foresattes ansvar

3 Fraværreglene

3.1 Hovedregel

3.2 Dokumentert fravær med grunn som er nevnt i forskrift til opplæringsloven

3.3 Rettigheter etter opplæringsloven med forskrift

3.4 Opplæring på alternativ opplæringsarena

3.5 Organisert studiearbeid

3.6 Forhold som ligger utenfor elevens kontroll

3.7 Dokumentert fravær av grunner som er nevnt i tabellen over

3.8 Mulighet for utvidet grense for udokumentert fravær ved vanskelig livssituasjon

3.9 Fraværføring når eleven kommer for sent

4 Saksbehandlingsregler

- 4.1 Fratrekk av fravær fra vitnemål og kompetansebevis
- 4.2 Forholdet mellom fratrekk av fravær og fraværsgrensen
- 4.3 Muligheten for å få fraværsårsak ført på vedlegg til vitnemål eller kompetansebevis
- 4.4 Godkjenning av fravær og dokumentasjon, enkeltvedtak og klagerett
- 4.5 Legeattester/erklæringer ved fravær
- 4.6 Forfalskning av legeerklæringer
- 4.7 Frist for innlevering av dokumentasjon
- 4.8 Oppbevaring/arkivering av dokumentasjon ved fravær
- 4.9 Fravær når karakter er satt i fag
- 4.10 Fag- og skolebytte underveis i skoleåret
- 4.11 Forhåndsvurdering av fravær
- 4.12 Konsekvenser av udokumentert fravær ut over 10- prosentgrensen
- 4.13 Mulighetene ved mer enn 10,0 prosent udokumentert fravær

5 Varsler

6 De spesielle tilfellene

7 Ofte stilte spørsmål om fraværsgrensen

8 Vedlegg

8.1 Mer om legeattester og erklæringer

1 Forord

Hensikten med retningslinjene er at alle 58 skoler skal praktisere fraværsreglene mest mulig likt, slik at alle elever i Viken fylkeskommune får lik behandling. Dermed er dokumentet først og fremst skrevet for dem som har ansvaret for fraværshåndteringen og ordninger som knytter seg til dette i Vikens videregående skoler. Men fylkeskommunen har også et ansvar for å opplyse deg som elev eller foresatt, slik at du kan gjøre gode valg på vegne av deg selv eller den du er foresatt for. Ofte stilte spørsmål bak i dokumentet (kapittel 6) og på [Vikens hjemmesider](#), har en utforming som kanskje gjør det lettere for deg som er elev å forstå regelverket.

Retningslinjene ved elevfravær fra opplæringen er utledet av opplæringsloven med forarbeid, forskrift til opplæringsloven, rundskriv fra Utdanningsdirektoratet fortolkninger gjort av fylkesmannsnivået og utredninger fra ulike organer. Du vil finne lenker til lovverket og retningslinjer i dokumentet, slik at du kan sjekke kilden.

Retningslinjene ved fravær oppdateres ved endring i opplæringsloven med forskrifter, ved endringer i retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet og når forelagte problemstillinger har gitt nye avklaringer/grenseoppganger. Du må dermed alltid sørge for at du forholder deg til siste versjon. Denne vil du lettest finne på [Vikens hjemmesider](#).

2 Fraværsgrense for hvem, hvorfor, partenes ansvar

2.1 Hvorfor har vi en fraværsgrense

Hensikten med fraværsgrensen er å øke elevenes tilstedeværelse i undervisningen, å motivere elevene til jevn innsats, og å forhindre skulk. Denne hensikten er førende for utformingen av retningslinjene.

2.2 Hvem fraværsgrensen gjelder for

Fraværsgrensen gjelder for alle elever i videregående skole, men ikke for lærlinger, lærekandidater, voksne eller for de som tar Vg3 fagopplæring i skole.

2.3 Hva fraværsgrensen gjelder

Fraværsgrensen gjelder fravær fra timer i enkeltfag. Elever som har mer enn 10,0 prosent udokumentert fravær i enkeltfag, vil som hovedregel ikke ha rett til å få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i faget, se [forskrift til opplæringsloven § 3-9](#). Eleven skal få et varsel om vedkommende står i fare for ikke å få karakter. Se [forskrift til opplæringsloven § 3-8](#).

Beregning av fravær skal gjøres med utgangspunkt i årstimetallet som er fastsatt i faget. Hvis det gis opplæring i flere fag samtidig, må faglærere avklare på forhånd hvilke fag fraværet vil telle inn på, og hvordan fraværet vil bli fordelt mellom fagene.

2.4 Skolens ansvar

Skolen skal informere elever og foresatte om fylkeskommunens fraværregler og konsekvenser av å ha udokumentert fravær ut over 10,0 prosent. Skolen skal ha rutiner for tett oppfølging av elevenes fravær og handle tidlig – i god tid før eleven overskrider fraværsgrensen. Skolen skal holde oversikt over elever som har ulike typer fravær for å sette inn forebyggende tiltak. Dette er også viktig når det gjelder dokumentert fravær med grunn nevnt i forskriften, for eksempel kronisk sykdom. Skolene må lage rutine for at fraværet til elevene oppsummeres og følges opp jevnlig.

Skolen skal sende varsel om fare for manglende halvårsvurdering eller standpunkt uten ugrunnet opphold, slik at eleven kan rette opp fraværet. Rektor skal fatte enkeltvedtak om ikke å gi standpunktkarakter.

2.5 Elevens ansvar

Eleven skal avtale planlagt fravær med skolen, og holde skolen orientert dersom fravær oppstår. Eleven skal sørge for å levere dokumentasjon etter avtale med skolen, slik at skolen blir i stand til å ivareta elevens videre opplæring på best mulig måte. Eleven skal melde inn fravær, følge med på sitt registrerte fravær, og laste opp dokumentasjon i skoleadministrativt system etter fravær.

2.6 Foresattes ansvar

Når eleven er under 18 år er det foresattes ansvar å sørge for at planlagt fravær avtales med skolen, og at skolen blir orientert dersom fravær oppstår. Foresatte kan videre dokumentere visse typer fravær (se tabell 3.2 under). Foresatte må bidra til at elever under 18 år går til lege ved sykdom når dokumentasjon fra lege er nødvendig, og at dokumentasjon leveres etter avtale med skolen [Lov om barn og foreldre - § 30 foreldreansvaret](#). Det er likevel eleven som har ansvaret for registrering av fravær og opplasting av dokumentasjon i skoleadministrativt system, også når eleven er under 18 år.

3 Fraværsreglene

3.1 Hovedregel

Alt fravær skal i utgangspunktet registreres og telle med. [Forskrift til opplæringsloven § 3-45](#) nevner imidlertid noen fraværsgrunner som, når de er dokumentert, ikke skal telle med i 10 prosenten. I tillegg inneholder [forskrift til opplæringslovens § 3-9](#) bestemmelser om fravær som også er inkludert i tabellen under.

3.2 Dokumentert fravær med grunn som er nevnt i forskrift til opplæringsloven

Dokumentert fravær

Fraværsårsak	Dokumentasjonskrav
Helse- og velferdsgrunner	Helsegrunner skal dokumenteres med legeerklæring eller dokumentasjon fra annen sakkyndig f.eks. fysioterapeut, tannlege psykolog – kan ikke dokumenteres med kun egenmelding eller melding fra foreldre eller myndige elever Velferdsgrunner, bør dokumenteres av person med kompetanse til å vurdere fraværsårsaken, for eksempel prest/forstander i menighet. Ved begravelse er egenerklæring god nok dokumentasjon. Velferdsgrunner gjelder også omsorgsoppgaver, for eksempel for egne barn. Denne type fravær kan dokumenteres ved erklæring fra foreldre eller myndige elever.
Arbeid som tillitsvalgt	Dokumenteres av organisasjon
Politisk arbeid	Dokumenteres av politiske organisasjoner
Hjelpearbeid	Dokumenteres av hjelpeorganisasjoner
Lovpålagt oppmøte	Dokumenteres ved innkalling til f.eks. rettssak
Representasjon i arrangement på nasjonalt eller internasjonalt nivå, f.eks. idrett eller kultur	Dokumentasjon fra leder/lag/organisasjon
Religiøse høytider for elever som er medlem av andre trossamfunn enn Den norske kirke	Dokumentasjon fra religiøs leder/menighet

Fraværsårsak	Dokumentasjonskrav
Sikkerhetskurs på bane og andre og tredje del av sikkerhetskurs på vei i forbindelse med obligatorisk trafikkopplæring til førerkort klasse B	Dokumentasjon fra kjøreskole eller det organet/den organisasjonen som er ansvarlig for sikkerhetskursset

3.3 Rettigheter etter opplæringsloven med forskrift

Hvis en elev er borte fra skolen på grunn av en rettighet som er gitt i opplæringsloven, for eksempel rådgivning, møte med PP-tjenesten, organisert studiearbeid som er avtalt med faglærer eller rektor i forkant, elevrådsarbeid som er godkjent av skolen eller avtalt med rektor eller andre ansatte, er dette ikke fravær.

Elever vil heller ikke få fravær i timer som skolen etter timeplanen har planlagt å tilby, men som faller bort, for eksempel på grunn av utløsning av brannalarm, mangel på vikar eller liknende.

3.4 Opplæring på alternativ opplæringsarena

Opplæring i hjemmet eller på institusjon på grunn av langvarig sykdom eller liknende er en del av den ordinære opplæringen, og regnes derfor ikke som fravær. Timer som skolen har planlagt på alternativ opplæringsarena er ikke fravær. Dersom eleven ikke tar del i opplæringen på den alternative opplæringsarenaen, skal dette registreres som fravær på vanlig måte.

Når eleven er pålagt karantene, for eksempel når det oppstår fare for at eleven kan smitte andre med sykdom, må eleven få hjemmeundervisning. I tilfeller med pålegg om karantene må skolen sørge for at eleven får opplæringen digitalt, for eksempel gjennom overføring fra klasserommet via Microsoft teams. Dette er ikke fravær og skal heller ikke registreres slik.

3.5 Organisert studiearbeid

Organisert studiearbeid skal realisere mål fra læreplaner i fag. Dersom skolen vurderer at grunnen til at eleven er borte fra skolen gir større nytte for den enkelte elev, og i neste omgang for opplæringsgruppen, enn at eleven er til stede på skolen etter timeplanen, kan skolen legge til rette for organisert studiearbeid i hele eller deler av perioden eleven er borte fra skolen. I vurderingen av om en slik avtale kan inngås, skal skolen legge vekt på hvordan eleven har vist seg i stand til å ta ansvar for læringen sin, hvor stort samlet fravær vedkommende har, om eleven holder avtaler med skolen, og elevens faglige ståsted. Det er ikke anledning til å avtale organisert studiearbeid for å skaffe eleven fri til å reise bort eller delta i sammenhenger som ikke nevnes i tabell 3.2 eller anses som faglig relevante.

3.6 Forhold som ligger utenfor elevens kontroll

Dersom fravær fra opplæringen skyldes forhold som åpenbart ligger utenfor elevens kontroll, for eksempel stans eller forsinkelser i kollektivtrafikk, kan rektor avgjøre om det likevel ikke skal føres fravær.

3.7 Dokumentert fravær av grunner som er nevnt i tabellen over

Når eleven er borte av årsaker nevnt i [forskrift til opplæringslovens § 3-45](#) (se tabell 3.2 over), og fraværet er dokumentert, er det ikke satt noe øvre tak på hvor lenge eleven kan være borte. Læreren må imidlertid ha et vurderingsgrunnlag for å kunne sette karakter i faget. Se [forskrift til opplæringsloven § 3-3](#).

3.8 Mulighet for utvidet grense for udokumentert fravær ved vanskelig livssituasjon

I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har gått over grensen på 10,0 prosent, og ikke har tilstrekkelig dokumentasjon, likevel skal kunne få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Årsaken til fraværet må gjøre det klart urimelig at eleven ikke får karakter, og det udokumenterte fraværet i faget kan ikke være høyere enn 15 prosent. Dette er en snever unntaksbestemmelse som gjør det mulig å ivareta elever som befinner seg i en vanskelig livssituasjon. Rektor må vurdere elevens situasjon og hvorfor vedkommende ikke har møtt opp i timene. Det er altså årsaken til fraværet som er avgjørende for om rektor kan bruke dette unntaket.

Forutsetningen er hele tiden at læreren har vurderingsgrunnlag.

Skolen skal holde oversikt over hvor mange elever de har som har fått utvidet fraværsgrensen fra 10.0 til 15.0 prosent. Retningslinjene fra Utdanningsdirektoratet sier at dette er en unntaksbestemmelse som skal gjelde svært få elever. Skolen bør vurdere å rutinefeste behandlingen av disse unntakstilfellene slik at de behandles likt og etter loven. Skolen bør ha systemer som gir oversikt over hvor mange elever på skolen som går inn under dette unntaket.

3.9 Fraværsføring når eleven kommer for sent

Når eleven kommer 15 minutter for sent til en opplæringsøkt, vil den manglende tilstedeværelsen bli registrert som 45 minutter i VIS uansett lengden på opplæringsøkta over 45 minutter. Unntaket er økter som er kortere enn 45 minutter. Her vil den reelle lengden på økta i minutter bli det som registreres som fravær.

4 Saksbehandlingsregler

4.1 Fratrekk av fravær fra vitnemål og kompetansebevis

Eleven kan kreve å få inntil 10 fraværsdager som er dokumentert og er nevnt i [forskrift til opplæringsloven § 3-45](#) (se tabell 3.2) trukket fra på vitnemål og kompetansebevis. Rektor avgjør slike søknader.

Fravær ut over 10 hele dager blir ført på vitnemål/kompetansebevis selv om fraværet er nevnt som unntak i forskriften og er dokumentert.

4.2 Forholdet mellom fratrekk av fravær og fraværsgrensen

Fravær av helsegrunner som dokumenteres med attest fra sakkyndig, kan trekkes fra på vitnemål og kompetansebevis fra og med fjerde sykdomsdag. Dersom fravær skyldes dokumentert funksjonshemning eller kronisk sykdom, kan fravær trekkes fra på vitnemålet fra første fraværsdag. Fravær av helsegrunner som er dokumentert, unntas fra 10- prosentregelen fra første fraværsdag.

Når fravær av helsegrunner; legetime, tannlegetime, time hos BUP, avtale med skolehelsetjenesten er dokumentert, skal dette fraværet unntas fra 10- prosentregelen, men kan ikke unntas fra føring på vitnemålet eller kompetansebevis.

Dersom fraværet skyldes sikkerhetskurs på bane og andre- og tredje del av sikkerhetskurs på vei som del av den obligatoriske trafikkopplæringen til førerkort klasse B, skal fraværet unntas fra 10- prosentregelen i fag når det er dokumentert. Fraværet skal ikke unntas føring på vitnemål eller kompetansebevis.

4.3 Muligheten for å få fraværsårsak ført på vedlegg til vitnemål eller kompetansebevis

Eleven kan kreve å få fraværsgrunn ført på vedlegg til vitnemål/kompetansebevis. Forutsetningen er at fraværet er dokumentert.

4.4 Godkjenning av fravær og dokumentasjon, enkeltvedtak og klagerett

Godkjenning av fravær og unntak fra føring på vitnemål

Det er rektor som avgjør om fravær kan godkjennes. Det skal da vurderes om årsaken til fraværet faller innenfor unntakene i forskrift til opplæringslovens § 3-45. Det er også rektor som avgjør om fraværet kan unntas føring på vitnemål. Alt fravær skal komme inn under grunnene som forskrift til opplæringsloven § 3-45 bestemmer, og det skal være dokumentert. Det er ikke klagerett på rektors vedtak.

Dokumentasjon

Det er rektor som avgjør om dokumentasjon er egnet, eller om det er behov for annen dokumentasjon. For eksempel kan en foresatt som er lege ikke utstede dokumentasjon til eget barn. Dersom skolen mener at elevens dokumentasjon for fraværet ikke er god nok, skal det straks settes i gang tiltak for å innhente ny dokumentasjon, slik at saken er tilstrekkelig opplyst før beslutning treffes.

Når det gjelder fravær etter bokstavene b til f i [forskrift til opplæringsloven § 3-45](#) skal det leveres dokumentasjon som begrunner hvert tilfelle av fravær. Sammenhengende fravær som for eksempel fravær av velferds- eller sykdomsgrunner (bokstav a), kan dokumenteres en gang og representerer et unntak.

Enkeltvedtak

Når det er klart at fraværet er over 10,0 prosent av årstimene i et fag uten dokumentasjon, slik at standpunktkarakterer ikke kan settes, skal rektor fatte et enkeltvedtak. Dette etter at eleven har fått varsel og anledning til å skaffe dokumentasjon eller rette opp fraværet. For at eleven skal kunne melde seg opp som privatist, avslutte faget eller annet, skal rektor fatte vedtak i saken uten opphold, og ikke vente til skoleårets slutt.

Eleven har rett til å klage på skolens vedtak om ikke å sette standpunktkarakterer, jf. [forskrift til opplæringslovens § 5-1](#). Klagen må settes frem innen 10 dager etter at vedtak om ikke å sette standpunkt er fattet, og den må inneholde en begrunnelse.

4.5 Legeattester/erklæringer ved fravær

Konsultasjon over nett er en godkjent konsultasjonsform, men Utdanningsdirektoratet skriver at legen bør møte pasienten og kjenne pasienten fra før for at denne konsultasjonsformen skal bli god nok. Dette må anses som et deskriptiv heller enn en normativ uttalelse fra Utdanningsdirektoratet. Skolen kan ikke avvise legeerklæringer/attester fordi det er en mistanke om at legen ikke kjenner pasienten.

Gjennom eleven (pasienten) kan skolen ha innflytelse på hva en attest/erklæring inneholder:

Krav til attester og erklæringer i forbindelse med fravær i Viken fylkeskommune:

- Attesten/erklæringen skal være datert mens eleven har fravær
- Dokumentet må angi hvorvidt sykdommen medfører at eleven bør være borte fra skolen, eventuelt angi forventet fraværstid
- Attesten bør være underskrevet, gjerne med legenummer og offisielt brevhode

4.6 Forfalskning av legeerklæringer

Å forfalske en legeerklæring er straffbart etter straffeloven og bør meldes til politiet. Dokumentfalsk kan føre til bot eller i alvorlige tilfeller til fengselsstraff.

I tillegg kan skolen sanksjonere en slik forfalskning med reaksjonene som er nevnt i ordensreglementet, for eksempel bortvisning. Bortvisning regnes som fravær, men virker ikke inn på fraværsgrensen. Det innebærer at eleven ikke mister karakterer i fag dersom læreren har godt nok vurderingsgrunnlag til tross for fraværet.

4.7 Frist for innlevering av dokumentasjon

Dokumentasjon for fravær skal normalt leveres skolen **innen en uke** etter fraværet dersom ikke annen avtale er inngått.

Hvis skolen ikke mottar dokumentasjon for fraværet, regnes fraværet for ikke-dokumentert. Dersom dokumentasjonen ikke er levert innen fristen, vil dette kunne resultere i en ordensanmerkning. Hensikten med fristen er at skolen skal ha mulighet til å sende ut varsel så snart det er fare for at karakter ikke kan settes i et fag på grunn av høyt udokumentert fravær. Se [forskrift til opplæringsloven § 3-9](#).

4.8 Oppbevaring/arkivering av dokumentasjon ved fravær

Dokumentasjon som eleven har med seg etter fravær, skal oppbevares i elevens mappe i fylkeskommunens skoleadministrative system og/eller i fylkeskommunens arkivsystem. Arkivering skal skje uten opphold. Den enkelte skole skaper rutiner som viser hva som skal arkiveres, og ansvarsfordeling i forbindelse med behandling av dokumentasjonen.

4.9 Fravær når karakter er satt i fag

Ettersom standpunktkarakter skal fastsettes senest dagen før lokalt gitt eksamen jf. [forskrift til opplæringsloven § 3-15](#), vil standpunktkarakteren ofte fastsettes en stund før siste skoledag. Fravær som oppstår etter at standpunktkarakteren er fastsatt, men før skoleåret er omme, skal på vanlig måte registreres i skolens systemer og føres på elevens vitnemål. Skoleeier skal da ha oppfylt kravene som følger av opplæringsloven med forskrifter.

Når karakterene er ført inn i skolens system er karakterene fastsatte, jf. [Forskrift til opplæringsloven § 3-36](#) annet ledd, og kan ikke endres. Fravær som oppstår etter et standpunktkarakterene er ført inn og som fører til at fraværsgrensen blir overskredet, vil dermed ikke få konsekvenser for karakteren som er satt.

4.10 Fag- og skolebytte underveis i skoleåret

Skoleeier/skole kan gi elevene adgang til å bytte skole eller fag underveis i opplæringsåret. Ved skolebytte eller fagbytte, skal eleven starte på null når det gjelder fravær i det nye faget, og i slike tilfeller skal ikke det opprinnelige faget telle inn på fraværet i det nye faget. Det innebærer at ved fag- eller skolebytte vil elevens totalfravær (dager og timer) videreføres, men fraværet fordeles ikke på de enkelte fagene.

4.11 Forhåndsvurdering av fravær

Skolen kan ved henvendelse vurdere elevenes planlagte fravær, slik at elevene vet hva de har å forholde seg til. Skolen vurderer da om årsaken til fraværet faller innenfor unntakene i [forskrift til opplæringslovens § 3-45](#) eller ikke. Noen ganger er dette klart, andre ganger ikke. Er fraværet omfattet, påvirker det ikke fraværsgrensen dersom tilstrekkelig dokumentasjon legges frem i etterkant. Det er ikke krav til enkeltvedtak ved forhåndsvurdering.

4.12 Konsekvenser av udokumentert fravær ut over 10-prosentgrensen

Konsekvensen av å ha udokumentert fravær ut over 10,0 prosent (hovedregel) er at eleven ikke får karakter i faget.

Alle elever har imidlertid rett til vurdering, uavhengig av om de har mistet rett til halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter. Det vil si at eleven har rett til å delta i opplæringen, og rett til å få underveisvurdering i fag.

En lærer kan mangle grunnlag for vurdering selv om en elev ikke har overtrådt fraværgrensen, for eksempel ved høyt dokumentert sykefravær. Konsekvensen blir manglende karakter i faget.

Eleven kan få standpunkt selv om det ikke er gitt halvårsvurdering. Eleven må da kunne dokumentere alt fravær ut over 10,0 prosent av timetallet i faget.

4.13 Mulighetene ved mer enn 10,0 prosent udokumentert fravær

Skolen skal arbeide målrettet for at eleven skal delta aktivt i opplæringen, og fortsette i faget hele skoleåret. Skolen må også veilede elevene godt om rettigheter og plikter, slik at de tar opplyste valg. Konsekvenser av bestemmelsene knyttet til fravær kan være at elever med fullført opplæring kan ha mistet retten til standpunkt vurdering med karakter, følgelig er ikke faget bestått. Det innebærer at eleven må melde seg som privatist i faget etter at opplæringen er fullført. En elev som vil melde seg opp som privatist i et fag, kan ikke samtidig være elev i faget. Eleven kan derfor, ut fra egne vurderinger, søke deltidsstatus i fag. Rektor behandler søknaden. Det følger av forskrift at rektor skal vurdere tap av rett til å få halvårs- og standpunkt vurdering med karakter, som en tungtveiende grunn for å innvilge søknad om deltidsstatus. Det er naturlig at skolen gir støtte til å gjennomføre videregående opplæring dersom en elev innvilges status som deltids elev. Det er skolen som ut fra sin ressurs situasjon og elevens behov avgjør hvilken støtte som kan gis.

5 Varsler

- En elev kan ikke miste halvårsvurdering med karakter eller standpunkt i et fag uten å ha blitt varslet på forhånd.
- Hensikten med varslet er at eleven skal være klar over situasjonen og handle opplyst, det vil si sørge for oppmøte eller dokumentasjon slik at karakter sikres.
- Eleven skal ha skriftlig varsel når det udokumenterte fraværet i et fag er rundt 6%, når eleven er under 18 år skal foresatte ha skriftlig varsel. Varsel skal sendes uten ugrunnet opphold.
- Det skal varsles om at eleven står i fare for å miste halvårsvurdering med karakter eller standpunkt dersom det udokumenterte fraværet går over 10,0% av årstimetallet i faget.
- Dersom skolen ikke har varslet elev/foresatt, skal det gis halvårsvurdering med karakter eller standpunkt selv om fraværet til eleven er høyere enn 10.0%.
- Selv om elev/foresatt fikk varsel i forbindelse med halvårskarakteren, skal det sendes nytt varsel dersom det er fare for at det ikke kan gis standpunktkarakter i fag.
- Det skal sendes ut varsel før halvårsvurdering til sommeren selv om det også er sendt varsel før halvårsvurdering til jul dersom det er fare for manglende vurderingsgrunnlag og at eleven kan få IV.

Fortolkning fra Statsforvalteren i Viken datert 23.02.21

“Forskriftens § 3-12 omhandler gjeldende bestemmelser for halvårsvurdering i fag. I denne bestemmelsen heter det blant annet: «Vurderinga skal givast midt i opplæringsperioden, og ved slutten av opplæringsåret for fag som ikkje blir avslutta.». I forskriftens § 3-8 punkt a heter det at det skal gis skriftlig varsel dersom eleven ikke kan få karakter ved halvårsvurdering med karakter i et fag. (...) Når faget er gjennomgående skal det gis halvårsvurdering med karakter både midt i opplæringsperioden og ved slutten av opplæringsåret fordi faget ikke avsluttes. Det betyr at dersom det er fare for at faglærer ikke har et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag til å sette en karakter, skal det sendes skriftlig varsel om dette i forkant av hver halvårsvurdering. Varslet må sendes så tidlig at eleven får mulighet til å få karakter i faget. Halvårsvurderingen er en del av underveisvurderingen. Selv om en elev har fått varsel om fare for manglende vurderingsgrunnlag i fag til halvårsvurderingen ved juletid, er det ingen automatikk i at det også er fare for dette til sommeren.”

6 De spesielle tilfellene

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet et skriv om eksamen, prøver og dokumentasjon som omtaler spesielle fraværstilfeller, for eksempel fraværshøring ved utvidet tid.

[Les mer om spesialtilfellene: Føring av vitnemål og kompetansebevis for videregående opplæring i Kunnskapsløftet 2020 på udir.no.](#)

Lenker til dokumenter som er relevante for fraværregelen

- [Ordensreglement for Viken fylkeskommune](#)
- [Fraværsgrense Udir-3-2016](#)
- [Forskrift til opplæringsloven §3-3](#) – grunnlaget for vurdering i fag:
- [Forskrift til opplæringsloven § 3-45](#) – føring av fravær
- [Forskrift til opplæringsloven § 3-14 til 3-16](#) - sluttvurdering (kompetanse til å fatte enkeltvedtak om standpunkt)
- [Forskrift til opplæringsloven § 5-1](#) – klagerett
- [Forskrift til opplæringsloven § 6-28](#) [Unntak fra dette i § 6-37](#) – inntak til Vg2 eller Vg3:
- [Individuell vurdering: Udir -5-2016](#)
- [Fravær i videregående](#)
- [Sluttdokumentasjon](#)

7 Ofte stilte spørsmål om fraværsgrensen

Generelle spørsmål om fravær

Kreves dokumentasjon for fravær opp til 10 prosent? +

Det er ikke krav om å dokumentere fravær før grensen på 10 prosent er overskredet, men du kan likevel velge å legge frem dokumentasjon før grensen er nådd. Dokumentasjon skal fremlegges innen en uke etter fraværet hvis ikke annet er avtalt med skolen.

Hva blir lærerens rolle, fange opp, følge opp? +

Faglærer og kontaktlærer må følge opp fraværet ditt og iverksette tiltak får å hindre ikke-dokumentert fravær. Tiltak kan være samtaler med deg, foreldre/foresatte, samhandling med rådgiver og med øvrig hjelpeapparat.

Skoleeier har ansvar for å sørge for nødvendig rådgivning. Du skal få informasjon, veiledning, oppfølging og hjelp til å finne deg til rette, se [forskrift til opplæringsloven § 22-1](#). Forskriften sier at rådgivningen skal ha et helhetlig perspektiv på eleven, og blant annet bidra til å forebygge frafall. Forebygging av frafall og fravær henger sammen. Det kan være mange grunner til at du er mye borte fra skolen. Forskning viser at skoler som tidlig fanger og følger opp elever som er mye borte, kan bidra til at færre elever faller fra senere. En slik oppfølging bør være tilpasset deg som elev.

Skolene må ha en rutine som sier når varsel skal sendes ut.

Problemstilling med forskjellsbehandling uten saklig grunn – «trynefaktoren» +

Noe fravær kan unntas, men dette må kunne dokumenters. Dette tilsier at «trynefaktoren» ikke skal påvirke praktiseringen av fraværsordningen.

Fravær vs. anmerkning. Hvor mye forsentkomning til arbeidsøkta medfører fravær i hele arbeidsøkta? +

At du kommer presis til opplæringen er forventet. Når undervisningen/opplæringen har startet før du er på plass, vil det bli registrert at du kommer for sent. Hvis du kommer ofte for sent, kan dette føre til nedsatt ordenskarakter (se ordensreglement for Viken fylkeskommune).

I felles ordensreglement for de videregående skolene i Viken fylkeskommune er det regulert at du får fravær for 45 minutter dersom du kommer 15 minutter for sent til en arbeidsøkt på 45 minutter eller mer. Hvis økta er på mindre enn 45 minutter, får du fravær for øktas lengde. I tillegg kan du få en anmerkning som virker inn på ordenskarakteren din.

Hvordan regnes fraværet mitt (læreplantimer vs. undervisningsøkter)?

+

I fag- og timefordelingen i læreplanen tilsvarer én time en klokke-time. Dersom det legges opp til undervisning i kortere økter (for eksempel 45 minutter), må timeantallet og fraværet regnes om. Hvis det gis opplæring i flere fag samtidig, for eksempel ved fagdager eller skoleturer, må faglærerne avklare på forhånd hvilke fag fravær vil telle inn på, og hvordan det vil fordele seg mellom fagene.

Hvordan beregnes fravær i fag som strekker seg over 2 eller 3 skoleår?

+

Fravær i gjennomgående fag skal måles opp mot timetallet hvert enkelt skoleår, ikke alle timene i faget over to eller tre år.

Får jeg beskjed før jeg har overskredet fraværsgrensen?

+

Ja. Hvis det er fare for at du får mer enn 10,0 prosent udokumentert fravær i et fag, skal skolen varsle deg skriftlig når fraværet er rundt 6%. Hvis du er under 18 år, skal foreldrene dine også varsles skriftlig. Du kan ikke miste halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i et fag uten å ha blitt varslet skriftlig i forkant.

Om vi benytter 45 minutters skoletimer bør du varsles om fare for ikke å få halvårsvurdering etter 2 skoletimer udokumentert fravær i et 2-timersfag, etter 4 skoletimer udokumentert fravær i et 3-timers fag, etter 5 timer udokumentert fravær i ett 4-timers fag, etter 6 skoletimer udokumentert fravær i et 5-timers fag.

Er det anledning til å ta i betraktning en elevs prestasjoner i et semester det ikke gis karakter på grunn av overskridelse av fraværsgrensen, ved vurdering av standpunktkarakter?

+

Ja, har du overtrådt fraværsgrensen, har du fortsatt rett til undervisningsvurdering. Det er halvårsvurdering med karakter som faller bort.

Gjelder fraværregelen for alle grupper i videregående opplæring?

+

For deg som ikke får læreplass og som tar alternativt Vg3 i skole istedenfor i bedrift, gjelder ikke 10 prosentregelen om fravær.

Hvis du er ungdomsskoleelev og forserer i fag i videregående skole, gjelder regelverket i videregående skole deg - du skal altså ikke ha vurdering hvis du i faget går ut over 10,0 prosent fravær.

Hva er mitt ansvar ved fravær?

+

Du har selv ansvaret for å ha oversikt over fraværet ditt og kontrollere at føringene i skolens fraværssystem er korrekte. Etter hvert fravær må du uoppfordret levere melding eller kvittere for fraværet. Dokumentasjon skal normalt leveres innen en uke etter fraværet. Dersom du av særskilte årsaker trenger lengre tid for å få levert dokumentasjonen, skal dette avtales med skolen. Hvis skolen ikke mottar dokumentasjon for fraværet, regnes det som ikke-dokumentert fravær.

Vær i denne sammenhengen oppmerksom på at konsekvensen av å gå over grensen for udokumentert fravær er at du ikke får vurdering i faget.

Kan skolen vurdere om årsaken til planlagt fravær faller innenfor unntakene på forhånd? +

Dersom du legger frem planer for fravær (altså fravær av forutsigbare grunner), kan skolen vurdere om årsaken til fraværet faller innenfor unntakene i forskrift til opplæringslovens § 3-47 eller ikke. Noen ganger er dette klart, andre ganger ikke. Er fraværet omfattet, får det ikke innvirkning på fraværsgrensen dersom tilstrekkelig dokumentasjon fremlegges i etterkant.

Må jeg begrunne hvert tilfelle av fravær? +

I de fleste fraværssituasjoner som forskrift til opplæringsloven nevner, skal hvert tilfelle av fravær begrunnes. Den som har ansvar for å dokumentere skal altså spesifisere fraværsgrunn per tilfelle, dersom du for eksempel har et verv i et politisk parti, må leder dokumentere at du var på landsmøte en gang, på fylkessamling den neste.

Unntaket er sammenhengende fravær som for eksempel skyldes velferd eller sykdom. Opplysninger om for eksempel hvilken sykdom du har, anses som private/sensitive. Disse skal ikke skolen ha del i.

Avhør

Er fravær knyttet til avhør hos politi eller møter med UDI i forbindelse med oppholdstillatelse i Norge, fravær som skal telle med under fraværsgrensen? +

Det følger av rundskrivet at også fravær på bakgrunn av «lovpålagt oppmøte» kan unntas. Slikt fravær må også dokumenteres.

Hva skjer med fraværet når jeg er varetektsfengslet? +

Perioden du er i varetekt virker ikke inn på fraværsgrensen. Dette innebærer at du ikke mister karakterer i fag når du er varetektsfengslet dersom læreren din har vurderingsgrunnlag på deg i faget.

Bortvist fra skole

Regnes det som fravær om jeg er bortvist fra skolen? +

Dette føres som fravær. En bortvisning innebærer at elevens rett til opplæring settes til side, selv om det er for en avgrenset periode. Bortvisningen virker ikke inn på fraværsgrensen i fag, det innebærer at du ikke vil miste karakterer i fag på grunn av bortvisningen dersom læreren din har vurderingsgrunnlag.

Covid-19 og karantene

Jeg er satt i karantene på grunn av smittefare, hvordan vil dette virke inn på fraværet mitt? +

Når du er satt i karantene skal skolen gi deg opplæring hjemme, for eksempel via Microsoft Teams. Opplæring på alternativ læringsarena (hjemme) er ikke fravær.

Fravær utenfor min kontroll

Hva med fravær grunnet forhold utenfor elevens kontroll – for eksempel transport til skolen? +

Dersom fravær fra opplæringen skyldes forhold som åpenbart ligger utenfor din kontroll, som for eksempel stans eller forsinkelser i kollektivtrafikken, kan rektor avgjøre om det likevel ikke skal føres fravær.

Hva med fravær fra undervisningen når elever gjennomfører privatisteksamener? +

Hovedregelen er at du får fravær når du tar privatisteksamen, for eksempel når du forbedrer en karakter eller vil ha med deg et ekstra fag som ikke tilhører utdanningsprogrammet du går på.

Dersom du tar et fag som privatist som du må ha for å kunne få vitnemål (som inngår i fag- og timefordelingen din), eller går opp til ny, særskilt eller utsatt eksamen, unntas fraværet fra 10 prosentregelen (fraværsgrensen).

Regnes det som fravær når undervisning bortfaller på grunn av brannøvinger eller lignende? +

Du skal ikke få fravær i timer som skolen etter timeplanen har planlagt å tilby, men som likevel faller bort, for eksempel på grunn av naturkatastrofer, utløsning av brannalarm, mangel på vikar eller lignende.

Idrett og kultur

Hva inngår i representasjon i arrangementer på nasjonalt eller internasjonalt nivå, f.eks. idrett eller kultur? +

Dette er utøvende deltakelse i nasjonale eller internasjonale stevner, mesterskap, landskamper og kulturkonkurranser på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Du må være kvalifisert til representasjon på nasjonalt nivå for at fraværet skal unntas fraværsgrensen. En cup i regi av Norges idrettsforbund vil for eksempel gi fravær fordi du ikke må kvalifisere deg for en slik cup.

Karakterer og vitnemål

Kan det gis karakter om fraværet er større enn 10,0 prosent? +

Du kan ha et høyere fravær enn 10,0 prosent samlet for dokumentert og udokumentert fravær, men det udokumenterte fraværet må ikke overstige 10,0 prosent. Læreren din må i alle tilfeller ha tilstrekkelig vurderingsgrunnlag for å sette karakter. For deg som er i en vanskelig livssituasjon og etter vedtak fra rektor er grensen 15,0 prosent.

Hvordan gjør man det for å få vitnemål hvis man har 10 prosent fravær? +

Dersom du ikke får sluttvurdering i ett eller flere fag vil du ikke få vitnemål. Du kan ta fag som privatist. Hvis du vil melde deg opp som privatist i et fag, kan du ikke samtidig være elev i faget.

Hvis man ikke får karakter til halvårsvurdering, kan man likevel få standpunktvurdering? +

Selv om du ikke får karakter til halvårsvurderingen, kan du likevel få standpunkt karakter. Du må da sørge for å få dokumentert fravær ut over 10,0 prosent i faget, unntaksvis fravær ut over 15,0 prosent i faget.

Du må være klar over at fortsatt fravær også vil kunne føre til manglende standpunkt karakter.

Hva skjer med fravær som jeg får når karakteren er satt i et fag? +

Fravær som oppstår når karakteren er fastsatt, men før skoleåret er omme, skal på vanlig måte registreres i skolens systemer og føres på ditt vitnemål. Fravær som oppstår etter at standpunkt karakteren er ført inn og som fører til at fraværsgrensen overskrides, vil dermed ikke få konsekvenser for karakteren som er satt. Fravær teller altså ikke inn på fraværsgrensen når karakter er satt.

Politisk arbeid

Hva med deltagelse på elevtinget i regi av Elevorganisasjonen? +

Fraværet unntas fra 10 prosentregelen. Fravær for å delta på elevtinget i regi av Elevorganisasjonen eller på elevsamlingene, er hjemlet i rettigheter i opplæringsloven (elevrådsarbeid o.l. som er godkjent av skolen).

Hva er fravær grunnet politisk arbeid? +

Fravær av politiske grunner er av Utdanningsdirektoratet definert som arbeid i politiske verv, altså at du er politisk engasjert gjennom en rolle (verv) i et politisk parti. Politisk streik går ikke inn under definisjonen.

Reisevei

Hva med reisevei til de aktivitetene som ikke skal telle som fravær? +

Rimelig reisevei vil anses som en del av det dokumenterte fraværet. Du vil altså ikke få fravær som påvirker fraværsgrensen for reisevei til lovlig og dokumentert fravær.

Religion og tro

Jeg har en tro, men er ikke medlem av Den norske kirke eller noe annet trossamfunn. Har jeg rett på inntil to dager fri knyttet opp mot religiøs høytid? +

Nei, du har ikke rett til å få slikt fravær unntatt ved 10 prosentregelen. Forskrift til opplæringsloven § 3-3 og 3-47, krever at man er medlem av annet trossamfunn enn Den Norske Kirke for å kunne få inntil to dager fri ved religiøs høytid.

Jeg skal på pilegrimsreise – hvordan behandler skolen fraværet? +

Pilegrimsreise er ikke en religiøs høytid, og gir dermed ikke to dagers fri fra føring av fravær. Ta kontakt med skolen som kan gi deg informasjon om hvilke muligheter du har når du ønsker å gjennomføre en slik religiøs/kulturell handling.

Studiearbeid eller møter

Hva med fravær ved møter med rektor, rådgivning på skolen, PP-tjenesten og elevrådsarbeid eller lignende? +

Hvis du er borte på grunn av en rettighet du har etter opplæringsloven er det ikke fravær. Det er for eksempel, rådgivning på skolen og møte med PP-tjenesten.

Hvordan virker ekstraopplæring, intensivopplæring, leksehjelp og andre former for ekstraopplæring inn på fraværet mitt? +

Fraværsberegningen skal foretas med utgangspunkt i det fastsatte, planlagte årstimetallet i faget. Timeantallet som fraværsgrensen vurderes opp mot skal være det samme for alle elevene på en skole. Ekstraopplæring, intensivopplæring og leksehjelp teller ikke inn på timene i faget, men må regnes som ekstra eller i tillegg til. Du kan altså ikke regne eventuelle timer med ekstraundervisning inn i fraværsregnskapet. Skolen må gjøre det klart for deg hvilke timer som er ordinære timer, og hvilke timer som er ekstra.

Når er organisert studiearbeid en mulighet når jeg skal være borte fra skolen? +

Avtale om organisert studiearbeid kan inngås når dette realiserer kompetansemål fra læreplanen, altså når det er en mulighet ut fra faglige hensyn. Dersom skolen vurderer at fraværsgrunnen gir større nytte for deg og for opplæringsgruppa du er en del av, enn at du er til stede på skolen etter timeplanen, kan skolen legge til rette for organisert studiearbeid i hele eller deler av fraværperioden. I vurderingen av om en slik avtale kan inngås, skal skolen legge vekt på om du har vist at du er i stand til å ta ansvar for læringen din, hvor stort samlet fravær du har, om du holder avtaler med skolen og hvordan din faglige fremgang er.

Organisert studiearbeid tilbys ikke som svar på dine behov for fravær fra skolen. Det er opp til skolen ved rektor å bestemme når denne muligheten kan brukes.

Hva med fravær på introduksjonsdager og andre dager som låner timer av fag til generelle formål +

Timene til introduksjonsdagene og andre dager som ikke direkte tjener spesifikke fag er «lånt» fra noen timeplanfestede fag som ligger på de aktuelle dagene. Fravær skal føres i disse fagene.

Faglærerne avklare på forhånd hvilke fag fravær vil telle inn på, og hvordan fraværet vil fordele seg mellom fagene.

Hva med intervju til læreplass? +

Intervju til læreplass regnes ikke som fravær. Intervju til læreplass må gjennomføres for at du skal kunne fullføre opplæringen og fullføringsretten er hjemlet i opplæringsloven med forskrift.

Trafikkopplæring

Hva med trafikkopplæring og fravær?

+

Trafikkopplæring/kjøretimer regnes som fravær og unntas ikke fra 10 prosentregelen. Derimot unntas sikkerhetskurs på bane og andre og tredje del av sikkerhetskurs på vei i den obligatoriske trafikkopplæringen til førerkort klasse B, se trafikkopplæringsforskriften kapittel 11. Dette dreier seg om til sammen 9 timer til sikkerhetsopplæring på vei og 4 timer til sikkerhetsopplæring på bane. Rimelig reisevei regnes inn i det dokumenterte fraværet.

8 Vedlegg

8.1 Mer om legeattester og erklæringer

1.1.1 Digitale helsetjenester

Det er oppdaget falske legeattester i forbindelse med fraværsk dokumentasjon. Det er særlig fokusert på digitale helsetjenester i denne sammenhengen.

Eksempler på digitale helsetjenester:

- Skolesyk.no
- Kry.no
- Digilegen.no
- Eyr.md.no

Tjenesten skolesyk.no skriver på sin nettside at de ikke skriver ut legeattester i forbindelse med heldagsprøve/eksamen – da henvises elevene til legevakt/fastlege. Samme nettsted ber også om rapporter dersom skolen mistenker at det er gjort endringer (forfalskning) av rapporter fra dem.

1.1.2 Utdanningsdirektoratet om konsultasjoner over nett

Utdanningsdirektoratet uttaler at legen vanligvis trenger å møte pasienten for å dokumentere sykdom. Direktoratet uttaler om legeattest/erklæring over nett at det vil være vanskelig å vurdere helsetilstanden hvis legen ikke har møtt pasienten før.

[Se spørsmål og svar om fraværsgrensen til elever på udir.no](#)

1.1.3 Råd fra legeföreningen om utforming av erklæringer og attester i forbindelse med fravær i videregående skole

[Se nye regler for fravær på videregående på udir.no](#)

"Å utforme legeerklæring for å attestere sykdom er definert i lovverket som en legeoppgave og **som hovedregel må legen treffe pasienten**. Legen er å regne som sakkyndig i denne rollen og legeerklæringen skal bygge på et faktisk og medisinsk opplyst grunnlag. **Det skal være innhentet tilstrekkelig informasjon og være foretatt så omfattende undersøkelser som formålet med erklæringen tilsier**. Legene må også iaktta etiske regler i sitt attestarbeid. Det skal ikke avgis erklæring dersom legen mener at det ikke er saklig grunnlag for det.

Krav til attester og erklæringer følger av [helsepersonelloven, forskrift om krav til helsepersonellens attester, erklæringer o.l. \(18.12. 2008 nr. 1486\)](#) og av [Legeföreningens etiske regler for leger.](#)"

Konsultasjon over nettet er likevel en godkjent konsultasjonsform, slik at erklæringer ikke kan underkjennes fordi konsultasjonen har foregått nettbasert. Både legeföreningen og Udir. understreker imidlertid at legen som hovedregel må møte pasienten – det fremgår ikke om dette må være et fysisk møte. Udir. påpeker videre at legen bør ha møtt pasienten tidligere for å ta stilling til en oppstått sykdomstilstand.

1.1.4 Veileder for ulike typer attestasjoner fra legeforeningen

Legeforeningen har også utarbeidet en veileder for attestasjon som også omhandler attester for elever ved fravær fra vgs. (underkapittel 7.3 – Spesielt om skoleattester). I denne sammenheng sies følgende:

«Ofte vil legen ikke vite sikkert hvilken instans som er mottaker, og om mottagende instans har form- eller innholdskrav som kan være førende for hvilke rettigheter en attest utløser. Ofte vet ikke engang legen om det vil være noen reell interesse for, eller vurdering av rettigheter som følge av en erklæring, og det oppleves sjelden hensiktsmessig å bruke tid for å finne det ut.

En grei tilnærming er å ansvarliggjøre pasienten som ber om en slik attest ved å kreve at pasienten selv må fremskaffe informasjon:

- Hva er formålet
- Hvem er mottaker med nøyaktig kontaktinformasjon
- La pasienten undersøke om det er form- eller innholdskrav som mottaker ønsker»

Gjennom pasienten (eleven) kan altså skolen ha innflytelse på kravene til erklæringen - altså hva attesten/erklæringen skal inneholde.

[Last ned pdf-en "En praktisk veileder for legers attestarbeid i spennet mellom innsikt, innlevelse, rammer og ressurser](#)

Også Sosial- og helsedirektoratet har utarbeidet krav til attester og helseerklæringer i form av et rundskriv. Her er det kun selve attesten/erklæringen som er omtalt, ikke konsultasjonen som leder opp til erklæringen. Likevel refereres det til møtet med pasienten i erklæringen. Rundskrivet er fra 2006.

[Rundskriv IS-9/2006 fra Sosial- og helsedirektoratet: Krav i forbindelse med utstedelse av attester, helseerklæringer o.l.](#)

1.1.5 Svar på spørsmål rettet til Fylkesmannen i Buskerud om krav til attester/erklæringer fra leger (okt. 2017)

“Fylkeskommunen skriver at de videregående skolene i Buskerud opplever varierende kvalitet på legeerklæringer i forbindelse med fravær, og at dere ønsker å utarbeide noen kriterier sentralt når det gjelder erklæringer som gjelder fravær fra opplæringen. I denne sammenheng vil dere gjerne ha belyst hvilke krav Fylkesmannen i Buskerud vil stille til legeerklæringer i forbindelse med fravær.

I forskrift til opplæringslova §3-47 står det:

«For at fravær som skyldast helsegrunner etter bokstav a ikke skal førast på vitnemålet eller kompetansebeviset, må eleven legge frem ei legeerklæring som dokumenterer dette.»

Fylkesmannen i Buskerud har i vår saksbehandling ikke erfaring med å måtte vurdere kvaliteten på innholdet i en legeerklæring. Såfremt fravær er dokumentert av lege, vil vi som et klart utgangspunkt legge til grunn at vilkåret er oppfylt, uten å vurdere dette nærmere. Skulle spørsmålet om kvaliteten/gyldigheten av innholdet i legeerklæringen komme på spissen, vil dette være en vurdering vi evt. må gjøre i den konkrete saken.”